

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน-ไทย-อังกฤษ) (15)

วิลาวัณย์ จิ่งประเสริฐ
ทัศนีย์ ฮาซาโนน
เย็นจิตร เตชะดำรงสิน

หมวด Z

脏腑 (zàng fǔ) : 中医学对人体内脏的总称，包括五脏、六腑、奇恒之脏。

จิ้งฝู่ : อวัยวะภายใน ชื่อเรียกรวมอวัยวะในร่างกายของการแพทย์จีน ได้แก่ อวัยวะตัน (จิ้ง) ทั้ง 5 อวัยวะกลวง (ฝู่) ทั้ง 6 และอวัยวะลวงพิเศษ (ฉิงเหิงจิวฝู่)

viscera and bowels : a collective term for internal organs in TCM, including five viscera, six bowels and extraordinary organs.

脏腑辨证 (zàng fǔ biàn zhèng) : 根据脏腑的生理、病理特点，分析判断证候病位、病性的辨证方法。

จิ้งฝู่เหียนเจิ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการโรคจากอวัยวะภายใน วิธีการวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการของโรคแบบหนึ่ง โดยอาศัยความรู้ทางสรีรวิทยาและลักษณะพยาธิสภาพของอวัยวะภายในเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาอวัยวะที่เกิดความผิดปกติและลักษณะของโรค

visceral syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/ pattern identification method of investigating the location and nature of a syndrome according to the physiological and pathological features of viscera.

燥苔 (zào tāi) : 舌面干燥，扪之无津，甚至干裂的舌象。

เจ้าไ้ : ฝ้าลิ้นแห้ง ผิวลิ้นดูแห้ง ไม่มีความชุ่มชื้น หากรุนแรงจะเกิดรอยแตก

dry fur : a tongue coating that looks dry and feels dry to the touch, even develops cracks.

燥痰 (zào tán) : 量少而粘，难于咯出的痰液。

เจ้าถั้น : เสมหะแห้ง เสมหะเหนียว มีปริมาณน้อยและขากออกยาก

dryness phlegm : sticky phlegm, which is in small amount and hard to bring up.

燥邪 (zào xié) : 具有干燥、收涩等特性的外邪。

เจ้าเสี่ย : ความแห้งก่อโรค บั้จจัยก่อโรคจากภายนอก โดยมีลักษณะของความแห้งและหดรั้ง

dryness pathogen : an external pathogen with the characteristics of dryness and contraction.

燥邪犯肺证 (zào xié fàn fèi zhèng) : 外感燥邪，肺失宣降，表现以干咳痰少、鼻咽口舌干燥、微有寒热、舌红少津、脉浮等为主的证候。

เจ้าเสี่ยฝั่นเพี้ยเจิ้ง : กลุ่มอาการความแห้งคุดคุดคุด

กลุ่มอาการที่เกิดจากความแห้งก่อโรคจากภายนอก ทำให้ปอดเสียหน้าที่ในการกระจายออกและเคลื่อนลงล่าง มักปรากฏอาการ ไอแห้งเกือบไม่มีเสมหะ จมูก คอ ปาก และลิ้นแห้ง มีไข้หนาวสั่นเล็กน้อย ลิ้นแดงค่อนข้างแห้ง และชีพจรลอย

dryness assailing the lung syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when invasion of external dryness pathogen makes the lung fail to disperse and descend, usually manifested by unproductive cough with scanty sputum, dry nose, throat, mouth and tongue, mild chills and fever, red tongue with scanty fluid, and floating pulse.

燥性干涩 (zào xìng gān sè) : 燥邪易伤津液而表现为口鼻、咽喉、皮肤干燥枯涩的症状。

เจ้าซึ่งกันเชื่อ : ความแห้งมีลักษณะแห้งและหดเย็น ความแห้งก่อโรค มักเข้าทำลายสารน้ำ (จิ้นเย่) ทำให้เกิดอาการแห้งและเหี่ยวของปาก จมูก ช่องคอและผิวหนัง เป็นต้น **characteristic of dryness being dry and pucker** : the dryness pathogen easily injures the fluid-humor, manifested with the symptoms such as dryness and pucker of mouth-nose, throat and skin.

燥淫证 (zào yín zhèng) : 感受燥邪，耗伤津液，表现以皮肤、口鼻、咽喉干燥为主的证候。

เจ้าอินเจ็ง : กลุ่มอาการความแห้งจากภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากการคุกคามของความแห้งก่อโรคจากภายนอก มีผลทำลายสารน้ำ (จิ้นเย่) ในร่างกาย มักปรากฏอาการของผิวหนัง ปาก จมูกและช่องคอแห้ง

external dryness syndrome/pattern : a pattern due to invasion of external dryness pathogen and consequent consumption of body fluid, usually manifested by dry skin, mouth, nose, and throat.

谵语 (zhān yǔ) : 神识不清，语无伦次，声高有力的表现。

จันหวิ : เสียงเพ้อ เป็นอาการของผู้ที่สติรู้ตัวไม่ดี พุดจา สับสนแต่เสียงดัง

delirious voice : disordered speech and powerful voice at high pitch in delirium.

战汗 (zhàn hàn) : 先寒冷颤抖，后全身大汗的表现。

จันฮั่น : หนาวสั่นและเหงื่อออกมาก รู้สึกหนาวจนตัวสั่นเทา หลังจากนั้นเหงื่อออกทั้งตัว

shiver sweating : excessive sweating all over body following cold shivering.

爪切法 (zhǎo qiè fǎ) : 针刺时以拇指切压穴位，便于准确进针的方法。

เจ้าเขี่ยฝ่า : การแทงเข็มโดยใช้นิ้วหัวแม่มือกด วิธีการแทงเข็มแบบหนึ่ง โดยการใช้นิ้วหัวแม่มือกดที่จุดฝังเข็มเพื่อการแทงเข็มที่แม่นยำ

thumb pressing method : a needle insertion method that presses the acupoint with the thumb to insert the needle precisely.

折针 (zhé zhēn) : 针刺时针体发生折断的异常情况。

เจ้อเจิน : เข็มหัก ภาวะผิดปกติ ซึ่งเข็มเกิดหักในระหว่างการฝังเข็ม

needle breakage : an abnormal condition of breaking of a needle during acupuncture.

针刺补泻 (zhēn cì bǔ xiè) : 针刺得气后，根据患者病证的不同情况采用相应的针刺操作，从而达到补虚、泻实作用的方法。

เจินชื้อปูเซี่ย : การฝังเข็มเพื่อบำรุงหรือระบาย เมื่อฝังเข็มจนได้ชี่แล้ว สามารถทำการกระตุ้นเข็มเพื่อบำรุงหรือระบายตามอาการรูปแบบความเจ็บป่วยและโรคของผู้ป่วย

acupuncture supplementation and drainage : based on the arrival of *qi*, apply relevant manipulations to reinforce or reduce according to the symptoms, patterns and diseases of the patient.

针刺法 (zhēn cì fǎ) : 应用特殊的针具，刺激腧穴或者身体某些部位以防治疾病的方法。

เจินชื้อฝ่า : การฝังเข็มรักษาโรค วิธีการป้องกันและรักษาโรคโดยการกระตุ้นจุดฝังเข็มหรือส่วนต่างๆ ของร่างกายด้วยเข็มที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะ

acupuncture therapy : the method of preventing and treating disease by stimulating acupoints or parts of the body with specific needles.

针刺角度 (zhēn cì jiǎo dù) : 进针时，针体与腧穴皮肤之间形成夹角的角度。

เจินชื้อเจียวตุ้ : มุมของการแทงเข็ม มุมที่เกิดระหว่างตัวเข็มและผิวหนังในขณะที่แทงเข็ม

angle of needle insertion : the angle formed between the shaft of needle and the skin punctured while the needle is being inserted.

针刺麻醉 (zhēn cì má zuì) : 施行某些手术时，可按循经取穴、辨证取穴和局部取穴原则进行针刺，获得麻醉效果（减轻或阻滞痛觉传导）后，在患者清醒状态下施行外科手术的一种麻

醉方法。

เงินชื้อหมาจู้ย : การฝังเข็มเชิงวิสัญญี เป็นการฝังเข็มเพื่อทำให้เกิดอาการชา (ลดหรือระงับการรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวด) โดยการฝังเข็มจุดที่เลือกตามแนวเส้นลมปราณ จุดที่เลือกโดยการอิงกับการวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการโรคและจุดใกล้เคียง จากนั้นจึงทำการผ่าตัดโดยที่ผู้ป่วยยังมีสติแจ่มใส

acupuncture anaesthesia : an anaesthesia method that achieves anaesthesia (reduces or blocks the conduction of pain) by puncturing according to points selection along the meridians, points selection based on syndrome differentiation and local points selection, and then does surgery with clear consciousness.

针刺镇痛 (zhēn cì zhèn tòng) : 通过针刺达到消除或者减轻疼痛的治疗方法。

เงินชื้อเจิ่นห่ง : การฝังเข็มบำบัดความปวด เป็นการฝังเข็มเพื่อระงับหรือบรรเทาอาการเจ็บปวด

acupuncture analgesia : a therapy that eliminates or relieves pain by needling.

针罐法 (zhēn guàn fǎ) : 留针后再在针刺部位拔罐的疗法。

เงินก้วนฝ่า : การฝังเข็มร่วมกับครอบกระปุก วิธีครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยการครอบกระปุกครอบทับบนเข็มปักคาไว้ (ฝังเข็มและคาเข็มไว้ แล้วจึงครอบกระปุกทับ ให้ด้ามเข็มอยู่ในกระปุก)

needling-cupping method : a cupping method that cups on the area with needle retention.

真寒假热 (zhēn hán jiǎ rè) : 阴寒内盛而外见假热象的病机变化。

เงินหานเจี้ยร้อ : เย็นจริงร้อนลวง (โรคเย็นแสดงอาการร้อนเทียม) การเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพ ที่ภายในร่างกายมีความเย็นแกร่ง แต่ภายนอกกลับแสดงอาการร้อนเทียม

true cold with false heat manifestation : the pathological change of the inner cold excess with the outer pseudo-heat manifestation.

针灸处方 (zhēn jiǔ chǔ fāng) : 运用针灸进行预防治疗疾病时所确立的具体方案，包括施术腧穴、施术方法。

เงินจิวชู่ฟาง : ใบก้ากับการฝังเข็มและรมยา รายละเอียดที่กำหนดแผนการป้องกันและรักษาโรคด้วยการฝังเข็มรมยา ซึ่งประกอบด้วย การเลือกจุดฝังเข็ม การกระตุ้นเข็ม และเทคนิคต่าง ๆ ในการฝังเข็มรมยา

acumoxibustion prescription : the detailed program laid down in acupuncture and moxibustion prevention and treatment, including the selection of acupoints, manipulations and techniques.

针灸治疗学 (zhēn jiǔ zhì liáo xué) : 运用中医基础理论和经络、腧穴、刺灸法等基础知识来研究针灸预防、治疗疾病的一门针灸学科。

เงินจิวจื่อเหลี่ยวเสวีย : ศาสตร์เกี่ยวกับการรักษาด้วยการ

ฝังเข็มและรมยา การศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคด้วยการฝังเข็มและรมยา โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน เส้นลมปราณ จุดฝังเข็ม และเทคนิคการแทงเข็มและรมยา

science of acupuncture and moxibustion therapy : the study of acupuncture and moxibustion for prevention and treatment of disease using the application of the basic theories of Chinese medicine, meridians, acupoints, needling and moxibustion techniques.

真热假寒 (zhēn rè jiǎ hán) : 内热炽盛而外见假寒象的病机变化。

เงินร้อเจี้ยหาน : ร้อนจริงเย็นลวง (โรคร้อนแสดงอาการเย็นเทียม) การเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพ ที่ภายในร่างกายมีความร้อนแกร่งอย่างรุนแรง แต่ภายนอกกลับแสดงอาการเย็นเทียม

true heat with false cold manifestation : the pathological change of the inner heat exuberance with the outer pseudo-cold manifestation.

真实假虚 (zhēn shí jiǎ xū) : 病机的本质为“实”，但表现出“虚”的假象。

เงินสือเจี้ยชวี : แกร่งจริงพร่องลวง (โรคแกร่งแสดงอาการพร่องเทียม) โรคมีพยาธิกำเนิดเป็นแบบ “แกร่ง” แต่กลับแสดงอาการทางคลินิกเป็นแบบ “พร่อง” ซึ่งเป็นอาการพร่องเทียม

true excess with false deficiency : the nature of the pathogenesis is excess, but it shows the pseudo-deficiency clinical symptoms.

真虚假实 (zhēn xū jiǎ shí) : 病机的本质为“虚”，但表现出“实”的假象。

เงินชวีเจี้ยสือ : พร่องจริงแกร่งลวง (โรคพร่องแสดงแกร่งเทียม) โรคมีพยาธิกำเนิดเป็นแบบ “พร่อง” แต่กลับแสดงอาการทางคลินิกเป็นแบบ “แกร่ง” ซึ่งเป็นอาการแกร่งเทียม

true deficiency with false excess : the nature of the

pathogenesis is deficiency, but it shows the pseudo-excess clinical symptoms.

疹 (zhěn) : 皮肤出现红色或紫红色、粟粒状疹点，高出皮肤，抚之碍手，压之褪色的表现。

เงิน : ผื่น รอยโรคที่ผิวหนังสีแดงหรือแดงอมม่วง เป็นตุ่มเล็ก ๆ คล้ายเมล็ดข้าวฟ่าง ผิวสัมผัสไม่ราบเรียบและมีสีจางลงเมื่อกด

eruption : a condition marked by visible red or amaranth millet seed-shaped lesions of the skin, which feels unsmooth and shows faded colors under pressure.

诊尺肤 (zhěn chǐ fū) : 触摸病人肘部内侧至掌后横纹之间的肌肤，了解病情的诊察方法。

เงินเฉื่อฟู : การคลำตรวจผิวหนังด้านในปลายแขน วิธีการตรวจวินิจฉัยแบบหนึ่ง โดยการคลำสัมผัสผิวหนังด้านฝ่ามือของปลายแขน ตั้งแต่ข้อพับศอกลงไปจนถึงเส้นลายมือหลังของฝ่ามือรอยหลัง เพื่อวิเคราะห์สภาพของโรค

cubit skin examination : a diagnostic method of touching the skin of the forearm (from the interior part of elbow to the posterior crease of palm) to know the state of disease.

诊法 (zhěn fǎ) : 中医用望、闻、问、切等方式诊察收集病情资料的基本方法。

เงินฝ่า : วิธีตรวจโรค วิธีพื้นฐานในการตรวจโรคทางการแพทย์แผนจีน โดยการมองดู การฟังและดมกลิ่น การถาม และการตรวจชีพจรและการคลำ เพื่อวินิจฉัยสภาพความเจ็บป่วย

diagnostic method : the basic method of collecting data by inspection, listening and smelling, inquiry, and palpation to determine the disease condition.

诊法合参 (zhěn fǎ hé cān) : 四诊并重，收集病情资料，进行综合分析。

เงินฝ่าเหอซัน : ความสัมพันธ์กันของการตรวจโรค การวินิจฉัยวิเคราะห์อย่างรอบด้านของข้อมูลที่ได้จากการตรวจร่างกายทั้ง 4 อย่าง ได้แก่ การมองดู การฟังและดมกลิ่น การถาม การตรวจชีพจรและการคลำ

correlation of examinations : comprehensive consideration of the data obtained from all the four examinations (inspection, listening and smelling, inquiry, pulse taking and palpation).

诊虚里 (zhěn xū lǐ) : 触摸病人左乳下心尖搏动处，了解病情的诊察方法。

เงินชวีหลี่ : การตรวจคลำหัวใจ เป็นวิธีการตรวจวินิจฉัยที่ใช้การคลำสัมผัสการเต้นของยอดหัวใจบริเวณใต้ราวนมซ้ายเพื่อวิเคราะห์สภาวะของโรค

apical pulse examination : a diagnostic method of touching the patient's beating heart apex below the left breast to know the state of disease.

震颤法 (zhèn chàn fǎ) : 针刺入腧穴一定深度后，右手持针柄，小幅度、快频率的提插捻转，使针身产生轻微的震颤，以促使得气，或增强祛邪、扶正等治疗作用的针刺手法。

เงินช่านฝ่า : การสั่นเข็ม การกระตุ้นเข็มเพื่อเร่งให้เกิดการมาของชี่ หรือเพื่อเสริมผลการรักษาในการขจัดปัจจัยก่อโรคและส่งเสริมซึ่งแห่งสุขภาพ ทำโดยผู้ฝังเข็ม ซอยเข็มและปั่นเข็ม ในระยะและองศาแคบแต่ความถี่สูง ด้วยการใช้มือขวาจับที่ด้ามเข็มและสั่นเข็มนุ่มนวล หลังจากแทงเข็มลงไปตามความลึกที่ต้องการ

trembling method : a manipulation for promoting the arrival of *qi* or reinforcing the therapeutic effect of dispelling evils and supporting healthy *qi*, in which the practitioner lifts, thrusts and twists the needle at a small amplitude and high frequency by holding the handle of the needle with right hand to make it tremble gently after inserting the needle into a certain depth.

振法 (zhèn fǎ) : 以振动力作用于一定部位，使该部位产生振颤感的手法。

เงินฝ่า : การสั่น วิธีนวดแบบหนึ่ง ที่ออกแรงสั่นผ่านนิ้วมือหรือฝ่ามือที่วางแนบอยู่กับส่วนที่นวด

trembling manipulation : a manipulation that exerts vibratory force on certain part to cause vibratory sensation.

证 (zhèng) : 对疾病某一阶段整体机能反应状态所做的病理概括。

เจิ้ง : กลุ่มอาการโรค อาการและอาการแสดงที่ช่วงเวลานั้น ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิวิทยาตามสาเหตุของโรค และปฏิกิริยาของร่างกายต่อสาเหตุของโรคในเวลานั้น

pattern/symptom : pathological conclusion of the pathological changes at a certain stage of the disease.

蒸法 (zhēng fǎ) : 将净制或切制后的药物装入蒸制容器内隔水加热至一定程度的方法。

เจิ้งฝ่า : การนึ่ง เติริยมโดยนำตัวยาล้างสะอาดหรือหั่นเป็น

ขึ้น มาวางในภาชนะหนึ่งที่มีฝาปิดมิดชิด ให้ความร้อนหนึ่งจน
ได้ระดับที่ต้องการ

steaming method : an approach to heat the cleaned or sliced medicinal to certain degree by steaming upon water in the steamed container.

整体观念 (zhěng tǐ guān niàn) : 强调人体自身整体性并与外环境相统一的思想。

เจิ้งถี้กวนเนี่ยน : แนวคิดแบบองค์รวม เป็นแนวความคิดเชิงปรัชญา ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสมดุลทั้งภายในร่างกาย และระหว่างร่างกายของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

holism : one of the philosophical ideas regarding the human body as an organic whole, which is integrated with the external environment.

整体审察 (zhěng tǐ shěn chá) : 诊察疾病，从整体上了解病情，进行全面分析、综合判断。

เจิ้งถี้เสิ่นฉ่า : การสอบสวนโรคโดยรวม การประมวลข้อมูลทางคลินิกทั้งหมดมาวิเคราะห์และประเมินอย่างรอบคอบ เพื่อให้ทราบถึงสภาพของโรคทั้งหมด

overall investigation : making overall analysis and comprehensive judgement of clinical data to know the condition of disease as a whole.

证候错杂 (zhèng hòu cuò zá) : 八纲辨证中相互对立的两纲同时并存的证候，如寒热错杂证、虚实错杂证。

เจิ้งโฮ่วซัวจ่า : กลุ่มอาการซับซ้อน กลุ่มอาการที่เมื่อทำการวิเคราะห์แยกโรคตามหลักการทั้ง 8 แล้ว พบว่ามี 2 ลักษณะอาการที่ตรงกันข้ามปะปนอยู่ร่วมกัน เช่น กลุ่มอาการร้อนและเย็นซับซ้อนกัน กลุ่มอาการแกร่งและพร่องซับซ้อนกัน

syndrome/pattern complex : a syndrome/pattern arising when two of the eight principles syndrome differentiation/pattern identification that contradict each other co-exist, such as cold-heat complex pattern and deficiency-excess complex pattern.

证候禁忌 (zhèng hòu jìn jì) : 某些证候使用某些中药，将发生不良后果，损害患者健康的用药禁忌。

เจิ้งโฮ่วจิ้นจี้ : ข้อห้ามใช้ยาจีนบางชนิดในกลุ่มอาการโรคบางอย่าง เพราะอาจทำให้เกิดผลเสียในการรักษา และทำลายสุขภาพของผู้ป่วย

contraindications of patterns : mis-using Chinese medicinals contradictory to certain patterns will re-

sult in negative effect and trample patient's health.

证候相兼 (zhèng hòu xiāng jiān) : 八纲辨证中不是相互对立的两纲同时并存的证候，如表虚证、表寒证。

เจิ้งโฮ่วเซียงเจียน : กลุ่มอาการร่วม กลุ่มอาการที่เมื่อทำการวิเคราะห์แยกโรคตามหลักการทั้ง 8 แล้ว พบว่ามี 2 ลักษณะอาการที่ไม่ตรงกันข้ามปะปนอยู่ร่วมกัน เช่น กลุ่มอาการภายนอกและพร่องร่วมกัน กลุ่มอาการภายนอกและเย็นร่วมกัน

syndrome/pattern concurrency : a syndrome/pattern arising when two of the eight principles syndrome differentiation/pattern identification that do not contradict to each other co-exist, such as exterior deficiency pattern and exterior cold pattern.

证候真假 (zhèng hòu zhēn jiǎ) : 疾病发展到危重阶段，出现一些与疾病本质相反的“假象”，掩盖病情本质的证候，如真寒假热证。真虚假证。

เจิ้งโฮ่วเจินเจีย : กลุ่มอาการจริงและลวง กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นเมื่อโรคดำเนินไปถึงขั้นวิกฤติ กลับปรากฏอาการ “รูปแบบลวง” ที่ตรงข้ามธรรมชาติของโรคและบดบังสภาพที่แท้จริงของโรค เช่น โรคเย็นกลับปรากฏรูปแบบเห็นเป็นโรคร้อน (ร้อนลวง) โรคพร่องกลับปรากฏรูปแบบให้เห็นเป็นโรคแกร่ง (แกร่งลวง)

false syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when a disease develops into a critical stage with the manifestations of “false patterns” contrary to the nature of disease and covering the truth of disease condition, such as true cold with false heat pattern and true deficiency with false excess pattern/syndrome.

证候转化 (zhèng hòu zhuǎn huà) : 疾病发展变化过程中，由一种证候完全转化为对立的另一种证候，如寒证转热证、实证转虚证。

เจิ้งโฮ่วจ่วนฮฺว่า : กลุ่มอาการพลิกเปลี่ยน ในระหว่างที่โรคมีการดำเนินอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มอาการหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มอาการหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้าม เช่น จากกลุ่มอาการเย็นเปลี่ยนเป็นกลุ่มอาการร้อน จากกลุ่มอาการแกร่งเปลี่ยนเป็นกลุ่มอาการพร่อง

syndrome/pattern transformation : a pattern arising during the development of disease when a pattern completely transforms into its opposite, such

as cold transforming into heat pattern and excess transforming into deficiency pattern.

正经 (zhèng jīng) : 又名十二正经，是经络系统的主体。其命名是根据其阴阳属性，所属脏腑、循行部位综合而定的。它们分别隶属于十二脏腑，各经用其所属脏腑的名称，结合循行于手足、内外、前中后的不同部位，并依据阴阳学说，给予不同的名称。

เจิ้งจิง : เส้นลมปราณหลัก/เส้นลมปราณสามัญ หรือเรียกว่า 12 เส้นลมปราณหลัก เส้นลมปราณสามัญเป็นองค์ประกอบหลักของระบบเส้นลมปราณ แต่ละเส้นลมปราณมีชื่อเรียกที่บ่งบอก ระดับความเป็นอิน-หยาง อวัยวะภายในต้นสังกัด และเส้นทางที่ไหลเวียนผ่าน เส้นลมปราณสามัญสังกัด 12 อวัยวะภายใน จึงเรียกชื่อตามอวัยวะภายในต้นสังกัดร่วมกับตำแหน่งบนมือ-เท้า ภายใน-ภายนอก และหน้า-หลัง รวมทั้งทฤษฎีอิน-หยาง

main channels : also named as 12 main channels. The main channels are the main part of the meridian and collateral system. The denomination is determined by the *yin-yang*, affiliated viscera and pathway comprehensively. The main channels pertain to 12 viscera and bowels respectively, which are denominated with the name of affiliated organ, combined with the location of hand-foot, interior-exterior and anterior-posterior, and also the *yin-yang* theory.

正气 (zhèng qì) : 指脏腑、经络和精、气、血、津液等生理功能的综合作用，表现为抗病、祛邪、调节、修复等能力。

เจิ้งชี : ภูมิคุ้มกันของร่างกาย หน้าที่ทางสรีรวิทยา โดยรวมของอวัยวะต่าง ๆ ระบบเส้นลมปราณ สารจิง ซี่เลือด ของเหลวและน้ำในร่างกาย ซึ่งมีความสามารถในการต้านทานโรค กำจัดเชื้อโรค ปรับสมดุลร่างกาย ช่วยฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

healthy qi : a physiological comprehensive function of the viscera, meridian- collateral and essence-qi-blood-fluid, manifested as disease prevention, pathogen elimination, regulation, and recovery etc.

郑声 (zhèng shēng) : 神识不清，语言重复，时断时续，语声低弱的表现。

เจิ้งเซิง : เสียงพึมพำ เสียงที่เปล่งโดยไม่รู้สติ เป็นเสียงแผ่วเบา ตะกุกตะกัก และซ้ำไปซ้ำมา

muttering : unconscious murmuring haltingly with frequent repetitions.

正邪相搏 (zhèng xié xiàng bó) : 正气与邪气两种力量的相互抗争过程。

เจิ้งเสี่ยเซียงป้อ : กระบวนการที่ภูมิคุ้มกันต้านทานร่างกายต่อสู้กับปัจจัยก่อโรค

struggle between healthy qi and pathogenic qi : refers to a process of struggling between healthy-qi and pathogenic qi.

正治 (zhèng zhì) : 又称为逆治，指采用与病证性质相反的方药进行治疗，如热者寒之。

เจิ้งจื้อ : การรักษาตามปกติ เรียกรีกอย่างหนึ่งว่า การรักษาแบบย้อนศร คือ การใช้ตำรับยาที่มีฤทธิ์ตรงกันข้ามกับลักษณะกลุ่มอาการของโรค เช่น โรคร้อนใช้ยาเย็น

routine treatment : also called the opposite treatment, namely using the reversely-natured herbs and formulas of the syndrome type for treating the disease, such as treating heat with cold drug.

症状 (zhèng zhuàng) : 病人主观感受到的异常现象。

เจิ้งจ้วง : อาการ ความผิดปกติของร่างกายที่ผู้ป่วยรู้สึกเอง หรือแสดงออกมา

symptom : abnormal phenomena subjectively perceptible to the patient.

直刺 (zhí cì) : 针身与皮肤表面呈 90°角，垂直方向刺入。

จื่อชื้อ : แทงฉาก การแทงเข็มทำมุมตั้งฉากหรือ 90 องศา กับผิวหนัง

perpendicular insertion : needle insertion at a 90° angle to the skin.

指寸腧穴定位法 (zhǐ cùn shū xué dìng wèi fǎ) : 依据患者本人手指的某些部位折作一定分寸以量取、审定俞穴定位的方法，又称“同身寸取穴法”。

จื่อชุนชูเสวี่ยตั้งเวียฝ่า : การหาตำแหน่งจุดด้วยชุนนิ้วมือ วิธีการหาตำแหน่งจุดฝังเข็มด้วยการวัดระยะเป็นชุน โดยความยาวชุนนิ้ววิธีนี้ อ้างอิงจากนิ้วมือของผู้ป่วยเป็นเกณฑ์

location of point by finger cun : a method to locate acupuncture points with *cun*, converted from the length of certain parts of patients' fingers.

止咳平喘药 (zhǐ ké píng chuǎn yào) : 能减轻或制止咳嗽和喘息，用于治疗咳嗽、喘证的药物。

จื่อเชอผิงฉวนเย่า : ยาระงับอาการไอและหอบ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณระงับหรือบรรเทาอาการไอหรือหอบ ใช้รักษากลุ่ม

อาการไอและหอบ

cough-suppressing and panting-calming medicinal : a medicinal that relieves or arrests cough and dyspnea for treating cough and asthma.

止血剂 (zhǐ xuě jì) : 以止血药为主配伍组成，治疗出血证的理血剂。

จื่อเซวี่จี้ : ตำรับยาห้ามเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ห้ามเลือด ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดออก

hemostatic formula : any blood-regulating formula that consists of hemostatic medicinals for treating bleeding syndrome/pattern.

止血药 (zhǐ xuě yào) : 能制止体内外出血，主要用于治疗出血证的药物。

จื่อเซวี่เย่า : ยาห้ามเลือด กลุ่มยาหยุดการมีเลือดออก ใช้รักษาอาการมีเลือดออกผิดปกติ

hemostatic medicinal : a medicinal that stops bleeding, either internal or external, mainly for curing bleeding pattern/syndrome.

指切进针法 (zhǐ qiè jìn zhēn fǎ) : 用押手的拇指或食指指尖按压在腧穴旁，刺手持针将针尖靠近押手指甲缘刺入腧穴的双手进针法。

จื่อเซวี่จิ้นจิ้นฝ่า : การแทงเข็มโดยใช้เล็บกด วิธีการแทงเข็มสองมือแบบหนึ่ง โดยใช้มือหนึ่งกดตรงจุดฝังเข็มด้วยปลายนิ้วหรือปลายเล็บของนิ้วหัวแม่มือหรือนิ้วชี้ แล้วใช้อีกมือหนึ่งจับเข็มจรดปลายเข็มที่ขอบเล็บที่กดอยู่แล้วแทงเข็มลงไป

finger-nail-pressing needle insertion : a double-handed needle insertion that presses nearby the acupoint with the thumb and index finger of pressing hand, and inserts the needle into the acupoint along with the edge of the nail by the needling hand.

指针疗法 (zhǐ zhēn liáo fǎ) : 又称“点穴法”，是操作者以手指为针，徒手操作，以点、按、揉、掐、拍等手法直接施治于患者的腧穴，达到疏通经络、调理气血以治疗疾病的方法。

จื่อจิ้นเหลียวฝ่า : การรักษาโดยใช้นิ้วแทนเข็ม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การจี้จุด” เป็นการรักษาโรควิธีหนึ่ง ด้วยการกระตุ้นจุดฝังเข็มโดยการใช้นิ้วมือแทนเข็ม เช่น การกด การนวด การหยิก และการตี เป็นการแก้การติดขัดของการไหลเวียนและปรับชีและเลือด

finger-needle therapy : also called finger pointing manipulation. It's a therapeutic method of stimulating the acupoints by finger manipulations not needles, such as pressing, kneading, pinching and

patting. The function is to unblock the collaterals and regulate *qi* and blood.

治病求本 (zhì bìng qiú běn) : 针对产生疾病的根本原因进行治疗的原则。

จื่อปิ่งฉิวเบิน : การรักษาโรคที่เหตุมูลฐาน หลักการรักษาโรคที่สาเหตุอันเป็นรากฐานทำให้เกิดโรค

treatment aiming at its root causes : the principle of treating the disease at its root causes.

治法 (zhì fǎ) : 在一定治则指导下制定的针对证候的具体治疗方法。

จื่อฝ่า : วิธีการรักษาโรค วิธีการต่าง ๆ ในการบำบัดรักษาโรคที่มีพื้นฐานมาจากหลักการรักษาโรค

therapeutic method : any specific intervention derived from therapeutic principle.

炙法 (zhì fǎ) : 将净制或切制后的药物，加入一定量的液体辅料拌炒，使辅料逐渐渗入药物组织内部的炮制方法。

จื่อฝ่า : การผัดโดยใช้สารปรุงแต่ง เตรียมโดยนำตัวยาล้างสะอาดหรือหั่นเป็นชิ้นแล้วใส่สารปรุงแต่งที่เป็นของเหลวคลุกเคล้ากับตัวยา แล้วผัดจนกระทั่งสารปรุงแต่งค่อย ๆ ซึมเข้าไปในตัวยา

stir-baking with adjuvant : a processing method of stirring-baking the cleaned or sliced medicinal together with adjuvant until the latter is infiltrated into the medicinal.

治风化痰剂 (zhì fēng huà tán jì) : 以祛风药与化痰药为主配伍组成，治疗风痰证的祛痰剂。

จื่อเฟิงฮว่าถันจี้ : ตำรับยาขับไล่ลมเพื่อสลายเสมหะ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ขับไล่ลม และตัวยาที่มีฤทธิ์สลายเสมหะ ใช้รักษาภาวะลมเสลด

dispelling wind to relieve phlegm formula : any phlegm-dispelling formula that consists of wind-dispelling and dampness-resolving medicinals for treating wind-phlegm pattern/syndrome.

治风剂 (zhì fēng jì) : 以辛散祛风或息风止痉药为主配伍组成，具有疏散外风或平息内风的作用，治疗风证的方剂。分为疏散外风剂、平息内风剂。

จื่อเฟิงจี้ : ตำรับยารักษาอาการลม ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีรสเผ็ด มีฤทธิ์ขับกระจายไล่ลม และตัวยาที่มีฤทธิ์สงบลมคลายการหดเกร็ง มีสรรพคุณขับกระจายลมจากภายนอกให้ออกไปหรือทำให้ลมภายในสงบลง ใช้รักษา

กลุ่มอาการจากลมต่าง ๆ แบ่งเป็น ตำรับยาขับกระจายลม ภายนอก และตำรับยาสงบลมภายใน

wind-dispelling formula : any formula that mainly consists of pungent and dispersing wind-relieving medicinals or wind-extinguishing and spasm-arresting medicinals, has the effect of dispelling or extinguishing pathogenic wind, either external or internal, and is used for treating wind pattern/syndrome. It includes exterior-wind dispelling formula and interior-wind extinguishing formula.

制霜法 (zhì shuāng fǎ) : 药物经过去油制成松散粉末或析出细小结晶或升华、煎熬成粉渣的方法。

จี้ซวงฝ่า : การขจัดน้ำมันออกจากตัวยาจนได้ผงละเอียด

ไม่เกาะติดกัน หรือได้ผลึกเล็ก ๆ แยกออกมา หรือการระเหิดแล้วต้มจนกระทั่งได้กากผง

frostlike-powdering method : an approach to deoil the medicinal into loose powder or educe into tiny crystal, or sublimated and decoct into frostlike powder.

稚阳 (zhì yáng) : 小儿形神未充，阳气未盛的生理特点。

จี้หยาง : สรีรวิทยาของเด็กที่มีการเจริญเติบโตทั้งร่างกาย และสติปัญญาไม่สมบูรณ์ มีพลังหยางไม่มากพอ

tender yang : the physiological characters of the kid by insufficient supplement of spirit-physique and insufficient yang-essence.